CZĘŚĆ XXX. № 90. ROK 15. (1844).

TYGODNIK
PETERSBURSKI.
GAZETA URZĘDOWA
KRÓLESTWA POLSKIEGO.

Wychodzi we Wtorki i Piątki. Prenumerata przyjmuje się pod adresem do Wydawcy Tygodnika w Petersburgu, do Expedycyi Gazet Petersburskiego Pocztamtu, lub do xięgarni Grafe, w Warszawie, w drukarni Zawadzkiego i Węckiego, w Wilnie w xięgarniach Głücksberga, i Zawadzkiego nadto we wszystkich Pocztowych w kraju urzędach.

Cena *Roczna* w Rossyi z pocztą a w Stolicy, z noszeniem do mieszkań, 14½ r. *Półroczna*, 7¼ r. sreb. Bez poczty, dla odbierających w xięgarni Grafe *Roczna*, 13 r. sreb. *Półroczna*, 6½ r. sreb. Dla Królestwa Polskiego naznacza się taż sama cena co i w Cesarstwie.

PIĄTEK, 17/29 LISTOPADA.

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

Petersburg, 16/28 Listopada.

Przez Reskrypt Cesarski z dnia 26 Października, Naczelnik 1 Oddziału linii nadbrzeżnej Morza Czarnego Kontr-admirał, z orszaku J. C. Mości *Sierebriakow*, mianowany kawalerem orderu Św. Anny 1 klassy z koroną.

— Przez Reskrypt Cesarski z d. 28 Października Pomocnik Kuratora Moskiewskiego Naukowego Okręgu Rzeczywisty Radzca Stanu *Gołochwastow*, mianowany kawalerem orderu Św. Anny 1 klassy.

Ukaz Cesarski *do P. Zarządzającego Ministerstwem Skarbu z d. 20 Października 1844.*

«Stusując się do ilości wydatków przewidywanych na rok 1845 z rzeczy budowania S.-Petersbursko-Moskiewskiej drogi żelaznej uznaliśmy za potrzebną otworzyć na ten przedmiot pożyczkę zagraniczną w summie dwunastu miljonów rubli srebrnych na tych samych zasadach, na jakich była zawarta trzecia czteroprocentowa pożyczka, a mianowicie:

I. Takowa ma być wniesiona do xięgi długów Państwa, pod nazwaniem Czwartej czteroprocentowej pożyczki.

Bilety Kommisyi Umorzenia długów Państwa przeznaczone na tę pożyczkę, również po pięćset rubli srebrem, rozdzielają się na Czterysta ośmdziesiąt szeregów (seryj) z których każdy zawiera pięćdziesiąt biletów.

Bilety te będą przynosiły po cztery procent rocznie zaczynając od 1 Sierpnia roku bieżącego. Przy każdym bilecie załącza się 20 kuponów mających służyć do odbierania, za ich złożeniem, wypadających na każdy termin procentów, których wypłata ma być zaskuteczniana w S.-Petersburgu, w Kommisyi Umorzenia długów, za każde ubiegłe półrocze, w przeciągo czasu: od 1 Lutego po 1 Kwietnia i od 1 Sierpnia po 1 Października.

Po upływie pierwszego dziesiątka lat trwania pożyczki, na bilety, w obiegu pozostające, mają być wydane nowe kupony.

II. Umorzenie tej pożyczki rozpocznie się od Sierpnia 1846 roku i na ten przedmiot wyznacza się oddzielny, nie mający się mieszać z innemi pożyczkami, fundusz umorzenia, jakowy w owym roku ma wynosić sto dwadzieścia pięć tysięcy rubli srebrnych a w latach następnych, mianowicie zaczynając od roku 1847, po trzykroć sto tysięcy rubli corocznie, to jest dwa i pół procent od nazywalnego kapitału. Fundusz ten ma być obracany, jak i w poprzedzających pożyczkach czteroprocentowych, na wykupno biletów wylosowywanych seryj, z wypłatą po pięćset rubli srebrnych za każdy bilet, jakowy, w takim razie, powinien być przedstawiony do Kommisyi Umorzenia Długów, wraz z pozostającemi kuponami. to jest takimi, których termina procentowe jeszcze nie nadeszły.

III. Urzeczywistnienie (realizacya) tej pożyczki włożone zostaje na handlowy w St.-Petersburgu Dom Bankiera Naszego barona Stieglitz, który ma takowe uskuteczniać w miarę dogodności i stosownie do odbieranych od was instrukcyj.

IV. Rachunkowość summ, mających wpływać z tej pożyczki powinna być prowadzona (równie jak wtórej i trzeciej czteroprocentowej pożyczki) oddzielnie od wszelkich innych dochodów i rozchodów Państwa.»

Ukazy Cesarskie.

Do Komitetu Towarzystwa Opieki Więzień, 23 Października: «W stałej pieczołowitości Mojej o dobroczynnych i pożytecznych działaniach Towarzystwa Opieki Więzień, Najłaskawiej Rozkazuję: z powodu zgonu Jenerał-

Adjutanta hrabi Benkendorfa być Prezesem tego Towarzystwa Jenerał-Adjutantowi Mojemu, Jenerałowi jazdy hrabi *Orłow*.»

Do Rady Państwa, 26 Października: «Senatorowi, Rzeczywistemu Radzcy Tajnemu Xięciu Pawłowi *Gagarin*, Najłaskawiej Rozkazujemy być Członkiem Rady Państwa i zasiadać w Departamencie Spraw Cywilnych i Duchownych.»

Do Rządzącego Senatu; 29 Października: «Ze względu na gorliwością odznaczoną służbę zostającego przy Głównej Polowej Prowiantskiej Kommisyi Intendentury Czynnej Armii ze strony Kontroli Państwa, Radzcy Kollegijalnego *Gawriłow*, który wiele się przyłożył do skutecznego obrewidowania xiąg rachunkowych, pieniężnych i zbożowych kapitałów Intendentury z lat 1841 i 1842 i do sporządzenia z nich w czasie właściwym jeneralnych za te lata obrachunkow, Najłaskawiej mianujemy Radzcę Kolleg. *Gawriłow*, Radzcą Stanu.»

— P. Minister Wojny oznajmił Rządz. Senatowi pod d. 27 Października, że N. Cesarz Jmć, na poświadczenie Głównodowodzącego Czynną Armiją o odznaczonej gorliwością służbie niektórych urzędników Kancellaryi Jenerał-Intendenta i Głównej polowej Prowiantskiej Komissyi Czynnej Armii Najwyżej raczył rozkazać: 1.) Starszego Buchaltera Kancellaryi Jenerał-Intendenta 8 klassy *Maszkowskiego* i urzędników Kommisyi: Starszego Kontrolera, Assesora Kolleg. *Zajączkowskiego*, Kontrolera Radzcy honorowego *Stiagow* i urzędnika Buchalteryi Kancellarzystę *Krzyżanowskiego*, podnieść do rang następujących i 2.) Kontrolerowi Kommisyi, Assesorowi Kolleg. *Wołkow*, który podczas bytności Assesorem w Minusińskim Ziemskim Sądzie był oddany pod sąd za samowolne ukaranie włościanina Juszkow, niepoliczać sądzonego na nim i do stanu służby zapisanego sztrafu za przeszkodę do nagrod i prerogatyw, udzielających się urzędnikom nieskazitelnej służby, wszakże wyjąwszy znak honorowy służby takowej.

— Towarzystwo Azyatyckie Bengalu w Kalkucie złożyło N. Cesarzowi Jmci, przez pośrednictwo P. Ministra Oświecenia, Rzeczywistego Radzcy Tajnego *Uwarow* zbiór swoich publikacyj w rzeczy literatury Arabskiej, Sanskryckiej i Tybetańskiej. Jego Cesarska Mość łaskawie hołd ten przyjmując, raczył rozkazać złożyć publikacye Kalkutskie w bibliotece Akademii Nauk i pragnąc obok tego dać Towarzystwu Azyatyckiemu Bengalu dowod Najwyższego Swego za ten dar zadowolenia N. Pan raczył mu udzielić medal złoty wielkiego rozmiaru i rozkazać Ministrowi Oświecenia przesłać do Kalkutty najważniejsze z publikacyj wydanych w Rossyi w przedmiocie literatur Wschodnich.

— N. Cesarz potwierdziwszy różne środki ku rozszerzeniu nauki Rossyjskiego języka w Finlandii, raczył zarazem rozkazać, aby rodowitym Rossyjanom opatrzonym w świadectwa o odbytym kursie nauk gymnazialnych, jeśli zechcą wstępować do szkół Finlandskich na nauczycieli Rossyjskiego języka, nadawana była od dnia wstąpienia, wyższa o jeden stopień ranga, lecz z zastrzeżeniem, iż obowiązani są potem odsłużyć najmniej lat pięć w tychże szkołach.

— N. Cesarz postanowił, iż urzędnicy służący pod wiedzą Rad Opiekuńczych Petersburskiej i Moskiewskiej, tudzież żony ich, niemogą kupować dóbr nieruchomych wystawianych na licytaciją za nie uiszczenie się kassie Zachowawczej (Сохранной Казнѣ), ani ruchomości sprzedawanych za nieuiszczenia się w kassie pożyczkowej (Ссудной Казнѣ).

— N. Cesarz dnia 30 Września b. r. potwierdził etat Rodionowskiego Instytutu Szlachetnych Panien w Kazaniu. Ogólny etat na 140 wychowanic wynosi 31,351 r. 63 k. sr.

UKAZY RZĄDZĄCEGO SENATU.

1) *25 Października.* Z ogłoszeniem następnej decyzii Senatu: «Zalecić w gubernijach przywilejowanych przez Rządy gubernijalne Sądom Powiatowym, aby wydając bilety na przewoz wódki, nieodstępowały od formy ogłoszonej przy warunkach dzierżawy, i bilety takie wydawały na jeden tylko transport: a dla wiadomości dzierżawców trunkowych, właścicieli gorzelni i kupczących wódką ogłosić, iż na każdy transport wódki mają brać z sądu powiatowego osobny bilet i wszystkę wodkę na którą dany będzie bilet, mają przewozić w *jednym* transporcie, gdyż w razie uchybienia, wódka przewożona za biletem, którym już raz była przewieziona, lub w ilości mniejszej niż wymieniona w bilecie, ulegnie konfiskacii.

2) *26 tegoż m.* Z ogłoszeniem potwierdzonego przez N. Cesarza, następnego Zdania Komitetu ustanowionego na rozpatrywanie projektow tyczących się gubernij od Polski powróconych: «stosownie do art. 351 (T. 4, Ust. Rekr.) o najmowaniu się na zaciąg, postanowić, aby i w tym razie, gdy będą stawieni na rekrutów jednodworcy zachodnich gubernij, najęci w zastępstwie rodzin tegoż co oni, lub innego stanu, zamiast zobowiązania się najmujących, iż będą płacili za najętych podatki aż do następnego popisu, pobierać od nich w Urzędach Rekruckich, oprócz zapłaty umówionej z najmującym, jeszcze po pięćdziesiąt rubli sr. z pieniędzmi transportowemi (пересылочными) za każdego rekruta i pieniądze te odsyłać do Izby Dóbr Rządowych, pod której wiedzą zostaje najmujący się: Izby zaś, po otrzymaniu pieniędzy, powinny oddać je gminie jednodworców, do której najmujący się należy, zastrzegając, iż gmina do nowego popisu ma zań płacić wszelkie podatki i powinności.»

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

ANGLIJA. *Londyn 12 Listopada.* Królowa Jmć z Xięciem Albertem i Dworem wyjechali dziś rano do zamku Burghley-house, rezydencyi margrabi Exeter, gdzie N. Pani ma trzymać do chrztu syna tego Lorda.

— Dzień 9 bież. miesiąca był naznaczony na uroczystą processyą P. Gibbs, nowego Lorda Mayora po ulicach City. Orszak nieco przed południem wyruszył z Guildhall uda-

jąc się ku mostowi Londyńskiemu i był przyjęty, jak się z powodu niepopularności P. Gibbs spodziewano, tak wrzaskliwemi okrzykami nieukontentowania, iż, jak mówi *Globe*, nie było w City przykładu podobnego powitania. Lud wszakże wstrzymał się od wszelkich bezprawnych czynów. Podług gazety *Standard* hałas ten sprawiony był przez najętych na to ludzi.

Wieczorem była w Guildhall wielka uczta installacyi nowego Lorda Mayora.

— Morning Chronicle zaprzecza jako zupełnie nieuzasadnionej, wieści rozgłoszonej przez pisma publiczne francuzkie, jakoby poseł angielski w Hiszpanii P. Bulwer, zawiadomił Rząd tameczny o zniknieniu Espartero z Londynu.

— Na ostatnim jarmarku w Howden, który jest najznakomitszym na konie w całej Anglii, widziano poraz pierwszy Chińczyka, ktory, z pomocą tłumacza, zakupował konie dla Cesarza tak nazwanego Niebieskiego Państwa, gdzie konie są nader rzadkie.

— Pomnik stawiany w Edinburgu dla Walter-Scotta będzie ukończony i odkryty 15 Sierpnia roku przyszłego, w rocznicę urodzin sławnego pisarza. Robota samego kolossalnego posągu Scotta polecona jest P. Steele, znanemu snycerzowi.

— Spuszczono temi dniami na Tamizę w Londynie statek zamówiony dla Rządu Belgijskiego, zbudowany z korka, kautczuku czyli gummy sprężystej i małej części drzewa, przeznaczony do ratowania się na morzu podczas okrętobicia. Statek ten mający 34 stopy długości, 12 szerokości i 4 głębokości ważący tylko dwa tonny, tak jest stosunkowo lekki, że nawet całkiem wodą napełniony, nie tonie. Ma cztery komórki na skład żywności, a dziesięć zbiorowisk (réservoir) które podług potrzeby mogą się napełniać wodą lub powietrzem. Rozbić się nigdy nie może, albowiem gumma sprężysta odrzucać go będzie od skał i mielizn za każdém uderzeniem. Obrzęd chrztu odbyty został jak zwykle przez damę która mu dała imię *Kamptulicon*.

PORTUGALIA. *Lizbona 5 Listopada*. Bill tak zwany wynagrodzenia, to jest pochwalający czynności Ministrów podczas trwania stanu oblężenia czyli prawa wojennego, przyjęty został w izbie Deputowanych 73 głosami przeciw 24. Niezwłocznie bill ten będzie przedstawiony izbie Parów, gdzie niepewną jest rzeczą czyli tak łatwo przejdzie.

FRANCYA. *Paryż 13 Listopada*. Xiążę d'Aumale odjechał do Neapolu, gdzie 25 bież. miesiąca ma się odbyć jego małżeństwo z xiężniczką Karoliną Augustą, córką Xięcia Salerny i siostrzenicą Królowej Francuzów. Xiążę de Joinville towarzyszy bratu do Neapolu; JJ. KK. Wysokości mają tam stanąć na 20 lub 21 b. m.

W kilka dni po ślubie Wysocy Państwo Młodzi wrócą do Francyi, gdzie są czekani w pierwszych dniach Grudnia. Król Jmć Ludwik Filipp przyjmie swoję synowę w Fontainebleau.

— Marszałek Bugeaud wrócił do Algeru 4 b. m. ze swej wyprawy do Dellys; miał tam potyczkę z kabylami, których zginęło do 200 ludzi; przez to spotkanie został w zupełności dopięty cel który sobie Marszałek założył, albowiem nazajutrz po bitwie dwa pokolenia najznaczniejsze ze Wschodnich poddały się bezwarunkowo.

Kampanija tegoroczna jest skończona i Marszałek zamierza przepędzić w Paryżu dwa miesiące urlopu który otrzymał. Na przyszłą wiosnę gotuje nową wyprawę która, jak się spodziewa, uspokoi wszystkie pokolenia wschodnie. Marsze i kontr-marsze Abdel-Kadera nie są straszne gdyż sam ten Emir szuka jedynie bezpiecznego schronienia na zimę; imię jego straciło wiele ze swego uroku między muzułmanami.

— Gazety Ministeryalne zaprzeczają wieści rozgłoszonej przez gazety przeciwnego stronnictwa o złym stanie zdrowia Ministra Spraw Zagranicznych P. Guizot.

— Izby Parlamentu będą zwołane na 23 Grudnia bieżącego roku.

— Znowu Rodan w Lyonie wystąpił 10 b. m. z brzegów i zalał pewne kwartały; w chwili przesłania o tém do Paryża wiadomości, woda nie przestawała przybywać.

— Z Korsyki niemniej smutne dochodzą wiadomości. W wielu miejscach wezbrane rzeki i potoki z gór płynące spustoszyły całe osady, pozrywały groble, mosty i uszkodziły drogi. Nie tylko dyliżanse przestały chodzić po drodze między Ajaccio i Bastia, lecz i poczty po dni kilka nie przychodzą.

HISZPANIJA. Kraj cały jest dość spokojny. Gdzie niegdzie po portach przedsiębiorą się ostrożności przeciw wylądowaniu Espartero, czemu wszakże przestano wierzyć w Madrycie, gdzie, sądząc z wiadomego charakteru tego jenerała nikt niemyśli iżby chciał narazić się na tak niebezpieczną wyprawę.

— Odebrano najsmutniejsze wiadomości z Hawany. Osada ta została dotknięta okropnym huraganem, który niewyrachowane zrządził spustoszenia. Ulice miasta zalane, domy poobalane, stawią widok twierdzy zdobytej szturmem. W porcie zatonęło siedmdziesiąt pięć okrętów; reszta uratowała się jedynie poświęciwszy swe maszty. Rząd nadzwyczajne środki przedsięwziął; pozwolił bez cła dowozu wszelkiej żywności i zawiesił opłaty od zawijających do portu obcych okrętów żeby nie zatrzymać zupełnie handlu. Tenże sam zgubny fenomen dał się czuć w Bermudes, Porto Rico, San Domingo i Jamaice.

— Podług jednej Jamajskiej gazety jenerał O'Donnell, kapitan jeneralny wyspy Kuby został przez Rząd odwołanym.

WŁOCHY. *Turyn 4 Listopada*. Dziś, Król Jmć, z Xięciem Genui i Xięciem Eugeniuszem Sabaudzkim, odjechali do Genui. Podróż Królewska ma mieć na celu pomnożenie floty Sardyńskiej; mówią że Rząd zacznie od zbudowania flotylii parowej.

Rzym 4 Listopada. Skutkiem nieustannych deszczów wszystkie rzeki i strumienie wezbrały a miejsca niskie w

*

mieście i okolicach są pod wodą. Tybr tak rozlał, że po wielu ulicach pływają czółnami.

— Piszą z Liwurnu 6 Listopada: Powódź nadzwyczajna zalała Toskaniją; cała dolina Arno jest pod wodą; powódź rozciąga się równie na Pizę jak i na Florencyą, z których ostatnia od wieków niepomni podobnej klęski i t. d.»

Wenecya 5 Listopada. Ciągłe deszcze panujące przez drugą połowę Października podniosły nadzwyczaj wody rzek skrapiających prowincye Weneckie; 28 i 29 Października zerwało dwie groble w gminach Petorazza i San Marino. Woda zniosła mnóstwo domów i czterech ludzi utonęło.

AUSTRYA. *Presburg 11 Listopada.* Dziś miało miejsce zamknięcie Sejmu w obecności J. C. Wysokości Arcycięcia Karola, jaka reprezentanta N. Cesarza Austryackiego, Króla Czeskiego.

NAJPÓŹNIEJSZE WIADOMOŚCI.

PRUSSY. *Berlin 21 Listopada.* Król Jmć raczył mianować Rzeczywistego Radzcę Tajnego z tytułem Excellencyi barona von *Arnim* Swoim Posłem Nadzwyczajnym i Ministrem Pełnomocnym przy Dworze Belgijskim—Gazeta Powszechna Pruska z d. 19 b. m. ogłasza rozkaz Gabinetowy Królewski z d. 27 Września wydany w skutek Raportu Ministrów Stanu Mühler, barona de Bülow i hrabi Arnim mocą którego wszyscy, którzy wbrew Konwencyi Kartelu zawartego z Rossyą w dniu 20 (8) Maja bieżącego roku staną się winnemi przechowania dezertera, rekruta o którego już się upomniano, albo którzy ucieczkę ich ułatwią, ulegną karze przepisanej w artykule 35 Tyt. 20, Części III, Ogólnego Prawa Krajowego (Allgemeines Landrecht.)—Taż gazeta w dacie dzisiejszej zaprzecza wieści rozgłoszonej przez *Gazetę Powszechną Niemiecką* o mniemanych zaburzeniach i o posłaniu wojsk do Wrocławia, albowiem żadne w tym względzie urzędowe doniesienie nie zostało otrzymane i Gazety Szląskie, dziś otrzymane z d. 16 i 18 b. m. nie czynią o tém żadnej wzmianki i nie zawierają żadnego faktu któryby mógł być do tego powodem.

Londyn 15 Listopada. Królowa i Xiążę Albert wyjechali 12 b. m. do Burghley-house. Nazajutrz, 13, Xiążę Albert, (a nie Królowa) trzymał do chrztu córkę, (a nie syna, jak mylnie doniosły gazety angielskie) Margrabi Exeter. Wieczorem w Burghley-house był wielki bal, na który przeszło 500 osób z najwyższej arystokracyi było zaproszonych. Nazajutrz NN. Goście mieli wrócić przez Wendon do Londynu — Królowa nadała godność dziedziczną Baroneta połączonych Królestw Vico-admirałowi Sirowi Williamowi Parker — Rząd mianował Sędzią Sądu Najwyższego Zwyczajnego (Common pleads) Pana Cole, znakomitego odwokata ze stronnictwa Whigów. Mianowanie to wzbudza największe podziwienie między Torysami — P. O'Connell wydał długą odezwę do Towarzystwa Repealu wzywając znowu do energicznego działania na rzecz Odwołania Unii Irlandyi z Angliją. Ta odezwa ożywiła odwagę Repealersów i skutki tego dały się widzieć na składce tygodniowej, która wyniosła 800 funt. sterl. prócz 500 funt. odebranych zo Stanów Zjednoczonych. — Związek przeciw prawom zbożowym najął za 3,000 funt. sterl. na zimę teatr Covent-Garden dla swych zgromadzeń. — Odebrane wiadomości z Kanady są pomyślne widokom Rządu wewzględzie toczących się wyborów do Parlamentu. Huragan który spustoszył Hawanę dał się też zgubnie uczuć na innych punktach. 4 Października naleciał na Kubę; w nocy na 19 tegoż m. nowa burza grasowała po jeziorze Erié w Wyższej Kanadzie i prawie całkiem zniszczyła miasto Buffalo; mnóstwo domów obaliło się, inne były zalane; mnóstwo statków zatopiło; ludzi do 200 zginęło. Taż suma burza przeszła aż po nad jeziorem Ontario i rzeką św. Wawrzyńca, do Montréal i Quebec; wszędzie w budowach i okrętach ogromne zrządzając szkody.

Paryż 16 Listopada. Poseł nasz w Turcyi, P. de Bourqueney przybył do Paryża. — P. Thiers pracuje teraz nad Korrektą swojej Historyi Cesarstwa, która ma wyjść przed Nowym Rokiem.

— Umarł tu Xiążę Elim Mieszczerski, szambelan Dworu Rossyjskiego, znany ze swych poezyj w języku francuzkim.— Z portów nadmorskich duchodzą wiadomości o nowych burzach i wszędzie z trwogą oczekują doniesień o nieszczęściach zdarzonych na morzu.

HISZPANIJA. *Madryt 9 Listopada.* Dziś zaczęły się rosprawy o reformie Konstytucyi. — Gazety Londyńskie otrzymane w Paryżu zapewniają że Espartero w dniu 9 Listopada znajdował się jeszcze w Londynie, w swojej rezydencyi Regents-Park. — Listy z Hawany donoszą że w czasie huraganu zniszczone zostały 200,000 skrzyń cukru, co stanowi czwartą część rocznego zbioru tego produktu.

WŁOCHY. *Liwurno, 8 Listopada.* Powódź, która sprawiła tak wielkie spustoszenia w stolicy i okolicach, dochodzi aż do naszego miasta. Mimo to, iż droga żelazna z Liwurnu do Pizy przechodzi w tej chwili przez prawdziwe morze, ruch na niej nie był wcale przerwany.

Florencyu 9 Listopada. Woda, lubo znacznie spadła, stoi jednak na wielu punktach w samém mieście i deszcze nie ustają. Podobnej powodzi nie pamiętają od 1740 roku. Wczora rano dało się czuć lekkie trzęsienie ziemi.

(Journ. de S. P. Psz. Poln. R. I.).

NOWINY LITERACKIE.

I.

Odbieramy wiadomość z Wilna, że z początkiem Stycznia roku przyszłego wyjdą z typografii P. Glücksberga dzieła następujące:

1.) *Wspomnienia Odessy*, *Jedyssanu*, *Budżaku*, Dziennik przejażdżki w r. 1843 J. I. Kraszewskiego. Dzieło bardzo zajmujące, które wielką rokuje wziętość, gdyż kraje w niem

opisane, t. j. Step Jedyssański i Budżaku, obchodzą nas i obchodzić powinny w historycznym względzie. Z Budżaku wychodziły te taks traszne nawały tatarskie, które niszczyły Podole, Ukrainę i Czerwoną Ruś. Nadto znajdą tu czytelnicy wiele szczegółów o Tatarach, ich historyi, obyczajach, sposobie życia i wojowania, fizyonomii, ressursach kraju. Toż o kozakach i kozactwie, o niektórych miejscach Podola, jakie autor przebywał. Same nareszcie szczegóły o Odessie, a zwłaszcza o jej handlu, tak dla naszych prowincyj ważnym, o stosunkach z Europą i Wschodem, zająć muszą, zwłaszcza iż poraz pierwszy w naszym języku się ukażą. Podwójny więc interes powinno mieć dzieło, historyczny i czasowy, gdyż wyjaśnia wiele dawnych rzeczy i opisuje nowe, daje poznać część dawnej Polski, może najmniej znajomą, etc. (W ogóle 3 Tom in 8°.)

2.) Pamiątki starego szlachcica Litewskiego, Tom 2, zawierający powieści jeszcze drukiem nieogłoszone, jako to: a) Król Stanisław; b) Stanisław Rzewuski i Błogosławiona Anna z Omiecińskich; d) Zdania szlachcica o Wolterze; e) Zamek Kaniowski i t. d. 1 Tom in 8°.

3.) Tajkury, powieść narodowa Edw. Tarszy. Tom 1, a może i 2 (w ogóle będą 3 tomy).

4.) Obraz Cebesa i Dziennik Epikteta, X. Hołowińskiego. 1 Tom in 8°.

5.) Ornithologia Hrab. Konst. Tyzenhauza. 2 Tom, (zawierający do 40 arkuszy druku).

6.) Pielgrzymka do ziemi Ś-tej. X. Ig. Hołowińskiego. Tom 5, in 8°.

7.) Rozmyślania Ewanielij, Tom 3 i 4.

8.) Tęczyńscy dramat historyczny J. I. Kraszewskiego.

9.) Dwór Cesarza Tureckiego i Rezydencya Jego w Konstantynopolu. (Przedruk.)

10) Wźmianka o życiu i pismach Kazimierza Brodzińskiego. Skreślił Dominik Cezary Chodźko.

11.) Athenaeum oddz. IV, Tom VI, (przy którym załączony będzie portret X. Jgn. Hołowińskiego, w przepysznym sztychu.)

12.) Athenaeum oddz. VI, T. 1 (w którym zawarte będą artykuły następujące: a) Idea systemu Hegla przez A. Ott., tłum. J. I. Kraszewski; b) Anna Krakowianka i Anna z Krakowa przez H. Skimborowicza; c) Ostatnie chwile Marlińskiego, przez Alb. Potockiego; d) Bzdurstw obyczajowych T. 2, rozdział 1, przez Izasława Blepońskiego; e) Galerya obrazów w Berlinie przez J. Komornickiego; f) Franciszek Wiktor Dmochowski przez J. J. Kraszewskiego.

13.) Płaszcz. Tłumaczenie z Rossyjskiego, z dzieł M. Gogola. (Wyjątek z Athen. odz. IV.)

14.) Pamiętniki umysłowe, zawierające: a) Pan starosta Zakrzewski przez Edw. T.; b) Opowiadania stoletniego. kozaka Korzy, przez T. Narbutta; c) Fabrykant, komedya oryginalna J. Korzeniowskiego; d) *Życiorys Izabelli Gorskiej;* e) Marzenia i Rzeczywistość, przez Karolinę z H. S. 2 Tomy.

II.

DZIEJE KRZYŻAKÓW

ORAZ ICH STOSUNKI

Z POLSKĄ, LITWĄ I PRUSSAMI,

POPRZEDZONE

RYSEM DZIEJÓW WOJEN KRZYŻOWYCH.

Z DWUNASTU RYCINAMI NA STALI.

PROSPEKT.

«Dzieje rycerskiego zakonu Krzyżaków w ścisłym zostają związku z historyą Polski, Pruss, Litwy i Inflant. W ciągu lat trzechset, już przyjaciele, już wrogowie tych krain, sąsiedzi i napastnicy, obrońcy i tajemni podżegacze wszelkich zawichrzeń, łącząc w sobie odwagę rycerską z duchem intryg, i niepohamowaną chciwością panowania, Krzyżacy we wszystkich prawie wypadkach dotykających w owe czasy Polskę i Litwę, nieobojętną, a często nader zajmującą grali rolę. Imiona Poppona z Osterny, Sygfryda Leuchtwangen, Winryka Kniprode, Konrada Wallenroda, dwóch Jungingenów, z których Ulryk zginął w bitwie z Władysławem Jagiełłą pod Grunwaldem i Tannenbergiem, później dwóch Erlichshausenów, jakże często w historyi Polskiej są wspominane! Zaprowadzenie rycerzy zakonnych w ziemi Dobrzyńskiej przez Konrada Xięcia Mazowieckiego, połączenie się kawalerów Mieczowych Inflanckich z Krzyżakami Pruskimi, zbrojne nawracanie Pruss i Żmudzi, związki z xiążętami Litewskimi, wyniesienie Mendoga na królestwo Litewskie, mięszanie się Krzyżaków we wszelkie sprawy domowe xiążąt Mazowieckich, Litewskich, Ruskich, spory w Inflantach z arcybiskupami i duchowieństwem miejscowém, zagadkowe mistrzostwo poetyckiego Wallenroda, wreszcie pochylanie się zakonu ku upadkowi, do czego w końcu Bractwo rycerzy Jaszczurczych w Prussiech znacznie się przyczyniło! jak obfite nastręczają przedmioty dla dziejopisa, jakże są ciekawe, i nietylko rozwagę, ale żywo zajmują wyobraźnię! Sama organizacya rycersko-duchowna potężnego zakonu, podbijającego pod swą władzę narody silne i bitne, jak obszerne nastręcza pole do głębokich rozmyślań!

Dzieje tego zakonu ogłaszają się teraz drukiem.

Początek wzięli Krzyżacy w Palestynie, pod murami Ptolemaidy, podczas wojen Krzyżowych, tak znakomitą część stanowiących w dziejach wieków średnich. Właściwą więc historyą zakonu Krzyżaków, poprzedzi rys ogólny dziejów Krucyat; następnie opisanem będzie ich przesiedlenie się do Europy i stosunki z Polską, Prusami, Inflantami i Litwą. Oprócz kronik spółczesnych, obfitych materyałów do dzieła niniejszego dostarczyło archiwum tajne Krzyżackie w Królewcu, z którego mnóstwo wyciągów i skazówek znajduje się w ogromnej dziewięciotomowej historyi Pruss Voigta. Kodexa dyplomatyczne Pruskie i Polski i Index dyplomatów Inflantckich posłużył także niemało do ułożenia dziejów Krzyżaków.

Bezstronność i wierność w opisach głównie miał autor na celu. Nie wierzył ślepo kronikarzom Krzyżackim, ale ich porównywał z innemi źródłowemi pisarzami lub zbiorami, starał się przedstawić wypadki tak jak one były, nie unosząc się bynajmniej skłonnością ku jednej lub drugiej stronie, lecz wiernie hołdując prawdzie.

Dzieje Krzyżaków, z natury swego przedmiotu, nie tylko obchodzą badacza historyi, ale są nader zajmujące i ciekawe dla wszystkich. Zawierają w sobie obfitość poetyckich ustępów, opisy charakterów wzniosłych lub okrutnych, przedstawiają społeczność jaka już zaginęła, obyczaje i zwyczaje które się zupełnie przekształciły, uczucia, namiętności jakie odmienną następnie barwę przybrały, tyle wspomnień, tyle pamiątek!

Spodziewa się przeto wydawca miłą Czytelnikom uczynić przysługę ogłoszeniem Dziejów Krzyżaków, jakich literatura Polska dotąd nieposiada. Wartość wewnętrzną dzieła ocenią Czytelnicy. Wydawca ze swéj strony zapewnić może, iż wszelkich dołożył starań aby to dzieło odpowiedziało pod każdym względem oczekiwaniu. Nieszczędził obok tego nakładu na zewnętrzną ozdobę, na ryciny, druk piękny, papier wytworny.

Wydawca niepłonną ma nadzieję, że Szanowna Publiczność oddając sprawiedliwość jego usiłowaniom w ogłaszaniu drukiem już niejednego ważnego i użytecznego dzieła, nie odmówi swych względów i dla nowo rozpoczynających się Dziejów Krzyżaków.

WARUNKI PRENUMERATY.

Dzieje Krzyżaków składać się mające z dwóch dużych tomów czyli 80 arkuszy ścisłego druku in 8-vo majori z 12 rycinami na stali, wychodzić będą poszytami z 6-ciu arkuszy. Pierwszy poszyt z jedną ryciną już odebrać można, następne zaś wyjdą niezawodnie w ciągu roku 1845.

Prenumerata na całe dzieło wynosi złp. 40, które można płacić albo razem albo też: przy odebraniu pierwszego poszytu złp. 20, przy odebraniu piątego resztę. — Na Pocztach i Stacyach pocztowych prenumerata wynosić będzie złp. 45.

Osoby które się zajmować raczą zbieraniem prenumeraty, odbiorą na dziesięciu exemplarzach jedénasty w dodatku.

S. Orgelbrand Księgarz i Typograf.

w Warszawie.

dnia 23 Października 1844 roku.

III.

«Wyszedł z druku i postąpił do przedaży Rok Drugi *Rocznika literackiego*, ozdobiony drzeworytami, litografiami, portretami i muzyką, wydany P. *Romualda Podbereskiego* w Peterzburgu 1844. Składa się z artykułów wierszem lub prozą, między innemi następnych autorów: X. Hołowińskiego, X. Ant. Moszyńskiego, M. Grabowskiego, J. Kraszewskiego, K. Bujnickiego, Mich. Hrabiego Borcha, Al. Grozy, T. Łady-Zabłockiego, Wład. Strzelnickiego, J. Barszczewskiego, P. Post. Proszyńskiego, J. Kułakowskiego, T. Zana, B. Dołęgi, Róży Podbereskiej i t. d. i t. d. Ozdobiony portretami: malarza *Rusieckiego* przez syna, i J. Barszczewskiego, p. Kar. Żukowskiego, oraz litografiami: *S. Jana Nepomucena*, z *oryg. Smuglewicza*, znajdującego się w katedrze wileńskiéj, na kam. P. *Bolesława Rusieckiego*, syna; *Scena Ludu Białoruskiego* pr. Rud. Żukowskiego; *Widok Smętarza w Smile*, p. Panią Paulinę Grabowskę; rysunek na okładkach *Alberta Żametta*. Muzyka: *Mazury nad-newskie* P. Post. Proszyńskiego; *Śpiewek Żmudzki* Panny Józefy Przeciszewskiéj, *Polonez i Marsz* Ant. Abramowicza. Winjety rznięte w Paryżu podług rysunków *Horacego Werneta*, *Grandvill'a*, *Aug. Kocebu* i *Rud. Żukowskiego*, oraz próbki polskich drzeworytów p. *Napol. Cui* z Akad. Sztuk piękn. w Petersburgu.

Cena ex. na pap. welinowym z rycinami odbijanemi w *Paryskiéj litografii*, w angielskiéj oprawie, z przesyłką r. sr. 5. Cena ex. zwyczajnego z przesyłką r. sr. 3.

Z prowincyi raczą adresować: *въ С.-Петербургъ, на Невскомъ проспектѣ, въ домѣ Лютеранской церкви, въ Магазинѣ Классическихъ книгъ Г. Эйнерлинга, для передачи Главному Редактору, Ромуальду Андреевичу Подберескому.*

Pod tymże adressem prenumerować można:

Poezye Tadeusza Łady-Zabłockiego, wyszłe już z cenzury i postępujące do druku, a mające opuścić prassę na początku r. 1845, we 3-ch częściach, w jednym wielkiego formatu Tomie, mieszczącym w sobie treść *trzech* zwyczajnych poezyjnych tomików. Wydanie wytworne, na welinie, nowym drukiem, z najdokładniejszym portretem autora, rys. na kam. P. *Karola Żukowskiego*, z oryginału robionego w Tyflisie. Petersburg. Wydanie *Romualda Podbereskiego.*

Dla prenumerujących na Ukrainie, Podolu, Białéjrusi, Inflantach i guberniach zachodnich, cena u PP. Kollektorów z przesyłką r. sr. 1 i pół.

Wypisujący *pojedynczo* wprost od Wydawcy za przesyłkę dodają półrubla srebrem.

Mała liczba ex. najokazalszych (tylko dla prenumeratorów) mogących służyć za upominki dla Dam, w angielskiéj oprawie r. sr. 3.

Po wyjściu cena podwyższoną zostanie.

Termin przesyłki kollektorskiéj z *listą prenumeratorów* na *Poezye* jest na *nowy rok 1845*, a na 3-ci Tom *Rocznika literackiego*, z powodu opóźnienia Tomu 2-go, jest do połowy Lutego, tak, że kto się do 15 Lut. nie zgłosi, imie jego na liście prenumeratorów nie będzie. Można też opłatę za *Rocznik* przysyłać razem z opłatą na *Poezye* dla uniknienia podwójnego ambarasu.

(Udzielono 14 Listopada.)

Pozwala się drukować. St.-Petersburg 16 Listopada 1844 roku. *Cenzor Ignacy Iwanowski.*

W DRUKARNI WOJENNEJ.